

BARNEOMBUDET

Justis- og politidepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres ref:	Vår ref:	Saksbeh:	Arkivkode:	Dato:
	11/00320-2	Janicke Sæther Olsen	008;O;BV	18.4.2011

Høring om vergemålsforskrift og vergemålslov mv.

Det vises til høringsbrev datert 09.02.2011 med forslag til forskrift til den nye vergemålsloven, og et forslag til lovendringer.

Høringen omfatter blant annet forslag om

- at fylkesmannen skal ha oppgaven som lokal vergemålsmyndighet, og bortfall av ordningen med kommunale overformynderier
- fylkesmannens plikt til opplæring, veiledning og bistand, samt tilsyn av verger og av uskiftet bo
- saksbehandlingsregler om begjæring av vergemål, meldeplikt og krav på informasjon
- politiattest for verger
- fastsettelse av grensen for at vergetrengendes midler skal forvaltes av fylkesmannen
- godtgjøring og utgiftsrefusjon
- stadfesting av fremtidsfullmakter

Mandat

Barneombudet skal i henhold til lov og instruks arbeide for at barns behov, rettigheter og interesser blir tatt tilbørlig hensyn til på alle samfunnsområder. Ombudet skal særlig følge med i at lovgivning til vern om barns interesser blir fulgt, og at norsk rett samsvarer med de forpliktelser Norge har etter FNs konvensjon om barnets rettigheter. Ombudet skal av egen tiltak, eller som høringsinstans, ivareta barn sine interesser i samband med planlegging og utredning på alle felter, foreslå tiltak som kan styrke barns rettsikkerhet, med mer. Ombudets mandat er begrenset til barn under 18 år.

Innledning

Det sentrale med forslag om ny vergemålslov med forskrift, er å sikre at interessene til mindreårige og voksne som ikke kan handle på egen hånd likevel blir ivaretatt, og at det skjer med respekt for den enkeltes verdighet og integritet. Ombudets uttalelse er, i samsvar med vårt mandat, begrenset til de mindreårige.

Barneombudet mener det vil sikre større rettsikkerhet å overføre vergemålsmyndigheten til fylkesmannen. Fylkesmannens opplærings- og veiledningsansvar vil ytterligere bidra til at mindreårige som trenger verge får verger med god rolleforståelse og kompetanse. Fylkesmannens tilsynsansvar med verger og uskiftet bo er videre nødvendige rettsikkerhetsgarantier for å forhindre uheldige disposisjoner og forringelse av mindreåriges verdier.

Krav om politiattest for verger er viktig. På politiattester til mindreåriges verger må attesten inneholde opplysninger om vold og seksuelle overgrep mot barn. Dette er viktig fordi en verge kommer i en posisjon overfor barnet som er egnet til å utsette barnet for press. Men en politiattest kan aldri erstatte en god skikkethetsvurdering, og fylkesmannens kontroll og oppdatering av opplysningene blir viktig for å ivareta barnet.

Særlig merknad om beløpsgrensen for fylkesmannens forvaltning:

Det foreslås å øke grensen for når fylkesmannen skal forvalte mindreåriges formue. Skattedirektoratet opplyser at 48 933 mindreårige har en formue over 1G, og 18 620 mindreårige har en formue over 2G. Dersom beløpsgrensen økes til 2G vil mange barn miste den beskyttelsen et vergemål kan gi dem, noe som igjen kan medføre økt misbruk av barns midler. Barneombudet kan ikke gå inn for løsninger som øker barns risiko for tap, og anbefaler en lav beløpsgrense.

I mange tilfeller er det foreldrene selv som har opparbeidet barnets formue gjennom for eksempel å sette barnetrygd inn på en konto i barnets navn, eller foretatt andre sparingsformer i barnets favør. Vi anser risikoen for at disse foreldrene plutselig skal misbruke barnets midler som liten. Det kan være i foreldrenes interesse at beløpsgrensen setter høyt, for selv å beholde forvaltningen frem til barnet er 18 år. Foreldrenes behov bør imidlertid ikke veie tungt. Foreldrene kan velge alternative måter å spare på, og dermed unngå fylkesmannens forvaltning. Det er derfor ikke denne gruppens behov som bør avgjøre hva som er en hensiktsmessig beløpsgrense.

De barna det er nødvendig å beskytte, er de mindreårige som får midler fra andre kilder enn foreldres sparing, og der omsorgsperson ikke klarer å forvalte formuen til barnets beste. Beløpsgrensen bør settes ut fra disse barnas behov.

Barneombudet har mottatt henvendelser der barn har fått endret sin omsorgssituasjon, for eksempel på grunn av dødsfall eller sykdom, og midlene deretter er gått tapt etter at daglig omsorg for barnet ble overført til den andre forelder. Ombudet får også henvendelser fra barn om at deres lønnsinntekter er blitt underslått ved at penger er tatt ut fra barnets konto og overført til foreldres konto uten barnets samtykke. Barneombudet har fått henvendelser om at foreldrenes disposisjonsrett på barns konto har hindret jenter med minoritetsbakgrunn i å få den økonomiske selvstendighet de trenger for å frigjøre seg fra familien.

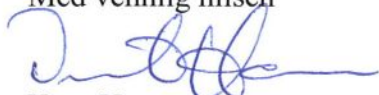
Det er statens ansvar å hindre misbruk av barns midler, og å innføre regelverk som sikrer barn en trygg forvaltning. Barneombudet anbefaler at beløpsgrensen for når mindreåriges midler skal forvaltes av fylkesmannen, settes til 1G.

Foreldres disposisjonsrett

Barneombudet vil benytte anledningen til å påpeke at det er behov for at barn med egen inntekt beskyttes mot at foreldre alene kan foreta uttak på barnets konto. Dette kan løses ved et krav om at barn har rett til selv å opprette konto uten kredittrettigheter (såkalt ungdomskonto) etter fylte 15 år, og innføre krav om at barn må samtykke for at foreldre kan foreta uttak fra barnets konto. Det er en utfordring at foreldres selvbestemmelse innebærer at

de alene kan disponere over barns konto, og omgå vergemålsloven hovedregel om at barn etter fylte 15 år selv har rett til å disponere over egen inntekt og gaver (vergemålsloven § 33).

Med vennlig hilsen

Knut Haanes
nestleder

Janicke Sæther Olsen
seniorrådgiver